

LXII

Краєзнавчі читання

імені
о. Петра Лебединцева

Біла Церква
2022 р

Департамент культури та туризму
Київської обласної державної адміністрації
КЗ КОР «Білоцерківський краєзнавчий музей»

LXII
(62)
Краєзнавчі читання

імені
о. Петра Лебединцева

24 листопада 2022 р.

Біла Церква
2022 р.

УДК 908:372.48

ББК 26.891 (4Укр-2 Біла Церква)

К 78

LXII (62) Краєзнавчі читання імені о. Петра Лебединцева.
24 листопада 2022 р. – Біла Церква, 2022. – 55 с.

Редакційна колегія:

Діденко Л.М., директор Білоцерківського краєзнавчого музею, заслужений працівник культури України, кандидат історичних наук;

Петренко В.В., заступник директора з наукової роботи Білоцерківського краєзнавчого музею;

Чернецький Є.А., кандидат історичних наук, завідувач відділу інформаційно-краєзнавчої роботи Білоцерківської міської ЦБС, старший науковий співробітник БКМ;

Поплавська С.П., завідувача науково-методичним відділом Білоцерківського краєзнавчого музею.

На обкладинці: Зимовий палац Браницьких – пам'ятка архітектури. Збудований у 1796 р. як житлове зимове приміщення поміщиків Браницьких. Нині це Білоцерківська школа мистецтв №1. Біла Церква, фото 2019 р.

Автори відповідають за повноту висвітлення досліджуваних питань, системність викладу, достовірність наведених фактів, посилання на джерела, написання власних імен, географічних назв тощо.

© Білоцерківський краєзнавчий музей, 2022

ЗМІСТ

I. Оргкомітет	3
II. Журнал "Читань"	4
III. Матеріали	
<i>Євген Чернецький.</i> Герб графів Браницьких	5
<i>Володимир Перерва.</i> Історична генеза шкільництва у містечку Вишгороді XIX – поч. XX ст.....	11
<i>Олексій Стародуб.</i> Прояви феномену масової свідомості в житті білоцерківців другої половини 1910-х років.....	18
<i>Олександр Мартиненко, Олена Поліщук.</i> Дмитро Лоренцо, викладач Білоцерківського політехнікуму – видатний конструктор вагонобудування.....	21
<i>Сергій Бурлака.</i> Учасниця "Козачої Ради" Настя Гудимович..	25
<i>Анатолій Бондар.</i> Суспільно-політичне життя Білої Церкви 1944–1953 роки.....	39

Оргкомітет

Загальна рада:

Людмила Діденко, директор музею, голова оргкомітету, заслужений працівник культури України, кандидат історичних наук
Вікторія Петренко, заступник директора музею з наукової роботи
Євген Чернецький, кандидат історичних наук, завідуючий відділом інформаційно-краєзнавчої роботи Білоцерківської міської ЦБС, старший науковий співробітник БКМ

Видавничий комітет:

Людмила Діденко, редактор
Вікторія Петренко, відповідальний за макет
Євген Чернецький, відповідальний за текст
Світлана Поплавська, комп'ютерна верстка та дизайн

LXII (62) Краєзнавчі читання імені о. Петра Лебединцева

У відповідь повітревком поширив роз'яснення в місцевій пресі та випустив окрему листівку зі спростуванням:

«По м. Б.-Церква її околиці, а також і повіту розповсюджена величезна провокація; що нібито скоро буде провадитись "чорна неділя", як то неділя бідноти, в котрі зазначають провокатори: що весь урожай буде звезений в одно місце, а також буде відбиратися різне майно як скотину та інше. Повітревком Білоцерківщини закликає населення до спокою і не звертати уваги на провокацію позаяк ніякої чорної неділі немає і не буде, а це є одна тільки провокація.

Людей котрі будуть розповсюджувати такі чутки прохаємо заарештовувати й направляти до місцевої Радянської Влади, котра буде їх передавати до суду військового часу»²⁵.

З наведених прикладів видно, що інформація та її джерела все більш цілеспрямовано впливають на хід думок та поведінку окремих груп людей.

*Олександр Мартиненко,
історик, редактор
1-ої категорії інформаційно-
краєзнавчого відділу БМЦБС;
Олена Поліщук,
старший лаборант музею БНАУ*

**Дмитро Лоренцо, викладач Білоцерківського політехнікуму –
видатний конструктор вагонобудування.**

(до 130-річчя з дня народження)

В історії університету багато біографій відомих професорів, видатних учених та просто викладачів. Але й досі в цій історії відкриваються прізвища незаслужено забутих діячів, зокрема: Дризо Михайло Ісаєвич, Лазаревич Петро Володимирович, Мілованов Федір Ничипорович, Плотніков Володимир Олександрович, Скороходько Антон Каленникович,

²⁵ Держархів Київської області. Р-1. Оп. 1. Спр. 64. Арк. 66.

Соловйов Панас Абрамович, Холопов Володимир Дмитрович. У цьому ряду й ім'я – є Дмитро Лоренцо.

Дмитро Миколайович Лоренцо народився 4 листопада 1892 року в селі Трьохсвятське Малоярославського повіту Калузької губернії в родині священника. За походженням він італієць (фото 1).

Фото 1. Д.М. Лоренцо

Навчатися почав у сільській школі, потім у духовному училищі та семінарії (яку не закінчив). У 1913–1921 роках навчається на механічному факультеті Київського політехнічного інституту. Інженерію мостобудування студент КПІ Дмитро Лоренцо вивчав у професора Євгена Оскаровича Патона. Професор Георгій Георгійович ДеМетц викладав фізику та історію науки і техніки; професор Василь Петрович Іжевський – вступ до металургії та доменного виробництва; професор Костянтин Костянтинович Сімінський, який з 1914 по 1932 рік. був завідувачем кафедри

опору матеріалів, навчав Лоренцо основам будівельної механіки. Лекції та керівництво дипломним проектуванням по курсу обробки металів тиском проводив професор Яків Миколайович Маркович.²⁶

Після завершення курсу навчання Дмитро Лоренцо чого він отримав фах інженера-механіка.

Напевно після закінчення університету, або, можливо, ще під час проходження практики був направлений у 1921 році до Білоцерківського політехнікуму, де працював по 1925 рік інженером-викладачем, вів курс теоретичної механіки та курси опіору матеріалів і проектування сільськогосподарських машин.²⁷

²⁶ <http://kpi.ua/ru/lorentso-photo>

²⁷ Агрономічному факультету – 90. Історія і сучасність (1920–2010) / А.С. Даниленко, Л.А. Козак, О.С. Городецький та ін. / за ред. О.С. Городецького, В.М. Ткачука. Біла Церква, 2010. С.145.

LXII (62) Красзнавчі читання імені о. Петра Лебединцева

У 1925 році брав участь у реконструкції вагонобудівного заводу “Червоний Профінтерн” м. Бежіца.²⁸

З 1931 року Дмитро Лоренцо працював на “Уралвагонзаводі” заступником головного інженера “Уралвагонбуду”, начальником експериментального цеху, а з 1935 по 1959 рік – головним конструктором головного Конструкторського бюро вагонобудівництва. Під час Другої світової війни був в евакуації у м. Барнаул, потім у м. Дніпродзержинськ. Він усюди возив із собою архів та конструкторську документацію підпорядкованого йому відділу адже його відділ був головним на заводі. Більше того, під час війни продовжувалася робота над проєктуванням вагона на 58 тонн.

*Фото 2. Д. М. Лоренцо серед студентів 3-го випуску агрономів.
Сидить у другому ряду праворуч. 1925 рік.
Друкується вперше.²⁹*

Так сталося, що документація на цей вагон у 1944 році була передана авторами до міністерства, а звітти після звільнення Угорщини без згоди авторів її передали вагонобудівельному заводу

²⁸ Нині один з районів м. Брянська.

²⁹ З архіву музею БНАУ.

*Фото 2. Д. М. Лоренцо серед студентів 3-го випуску агрономів.
Сидить у другому ряду праворуч. 1925 рік.
Друкується вперше.²⁹*

цієї країни. У 1950 році випадково “угорський” вагон потрапив до Нижнього Тагіла. Під час його огляду директор заводу І. В. Окунів сказав своїм фахівцям: “Ось, дивіться, як треба робити вагони!” Присутні автори конструкції відповіли своєму керівникові: “Іван Васильович, цей вагон наш... Ми його проектували в Алтаї ще у 1944 році, а креслення передали до столиці...”

Під керівництвом Дмитра Лоренцо створено близько 20 різних типів вагонів, візок ЦНП-ХЗ-О, коліщато-буксовий вузол, а також автоматично-зчіпний пристрій. У 1940 році освоєно уніфіковане виробництво гондол, критих вагонів, платформ на всіх заводах тодішньої країни.

Д. М. Лоренцо винайшов перший дослідний автомат для зварювання під шаром флюсу на «Уралвагонзаводі», також дослідив вплив холодного штампування на міцність виробів та провів дослідження міцності зварювальних точкових швів. І все це у 1941 році.

У 1949–1950 роках дослідив статичну та ударну міцність дугових та крапкових зварювальних швів у вузлах вагонів з низьколегованих сталі.³⁰

Він був ініціатором використання у вагонобудівництві низьколегованої сталі та періодичних профілів прокату. Очолював розробку суцільнометалевих вагонів та платформ вантажопідйомністю від 60 до 125 тонн та універсального вагона зі з’ємним дахом. Створив “школу вантажного вагонобудування” на Середньому Уралі.

Знав англійську, німецьку та французьку мови.

7 лютого 1959 року Дмитра Лоренца призначено на посаду головного консультанта з вагонобудування при головному інженері заводу. 1 червня 1962 року пішов на пенсію, продовжуючи працювати головним консультантом. За все життя Дмитро Миколайович мав лише одну нагороду – медаль “За сумлінну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.” та значок “Почесний залізничник”. Трудовий стаж відомого фахівця налічував майже 50 років. Тому не дивно, що його

³⁰ <http://kpi.ua/ru/lorentso-photo>

послідовники назвали ті часи "Ера Лоренцо". Через 40 років після його смерті, у 2008 році, була започаткована корпоративна нагорода – "Лауреат премії імені Д. М. Лоренцо." Найбільш успішні студенти Уральського державного університету ім. Б. М. Єльцина отримують стипендію ім. Д. М. Лоренцо.³¹ Таким чином, добру пам'ять про видатного конструктора зберігають та множать кращі представники нового покоління.

Помер Дмитро Михайлович 21 липня 1968 року у місті Нижній Тагіл. Похований на цвинтарі "Ялицеві гори".

*Сергій Бурлака,
провідний редактор відділу
інформаційно-краєзнавчої роботи Білоцерківської ЦБС
імені Петра Красножона, старший науковий співробітник
Білоцерківського краєзнавчого музею,
кандидат історичних наук, доцент*

Учасниця «Козачої Ради» Настя Гудимович

Вперше інформація про Настю Гудимович з'явилася в 1966 р. у діаспорному часописі «Дороговказ» (Торонто, Канада), органі вояцької думки і чину, як зазначено у виданні. Авторкою нарису, що має назву «Дія варта, щоб її пригадати», була її рідна сестра Віра Гудимович-Казанівська³².

З перших рядків вона зазначає, що присвячує статтю пам'яті героїчної української молоді, яка стала на захист «щойно воскреслої рідної української держави, Української Народньої Республіки, і віддала своє життя в нерівному бою з непомірно більшою кількісно ордою московських хижаків, що чорною хмарою сунули на Україну на загарбання й знищення її»³³.

³¹ Там само

³² Гудимович-Казанівська В. Дія варта, щоб її пригадати. (В 44-ті роковини трагічної смерті св. пам. Насті Гудимович і Марії Тарасенко). Дороговказ. (Орган вояцької думки і чину).. Торонто 1966. Ч. 9 (28). С. 9–10.

³³ Там само. С. 9.

LXII (62)
Краєзнавчі читання

імені
о. Петра Лебединцева

24 листопада 2022 р.

Редакційна колегія:

кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України,
директор музею **Діденко Л.М.** (головний редактор),
заступник директора з наукової роботи **Петренко В.В.**,
кандидат історичних наук **Чернецький Є.А.**,
завідуюча науково-методичним відділом **Поплавська С.П.**

КЗ КОР «Білоцерківський краєзнавчий музей»
09117, Київська обл., м. Біла Церква, площа Соборна, 4
тел./факс 8(04563) 5-55-52
bts-museum@ukr.net
www.bkm.in.ua

Свідоцтво про внесення до Держреєстру суб'єктів
видавничої справи серії ДК № 2612 від 12.09.2006 р.